

VRAŽDA NA HALLANDOVI

Pia Juulová

≡ KNIHA ZLIN

FLEET

Pia Juulová

Vražda na Hallandovi

VRAŽDA NA HALLANDOVI

Román

Pia Juulová

Kniha vychází s finanční podporou dánského Státního fondu umění.

This translation has been published with the financial support of Danish Arts Council.

THE DANISH ARTS FOUNDATION

Copyright © 2009 Pia Juul / Tiderne Skifter
Published by agreement with Salomonsson Agency
Translation © Helena Březinová, 2014

ISBN 978-80-7473-188-4

*Kéž ti se dostanou,
co láskou omamnou
k sobě zaplanou.*

švédská lidová balada

1

Večer předtím jsme seděli v obývacím pokoji. Já pila kávu, on pivo. Sledovali jsme detektivku. „Těhle bych se chtěla podobat,“ prohlásila jsem o vyšetřovatelce; jediná zralá žena, která kdy byla v televizi. „Ale nepodobáš se jí,“ řekl. Otočila jsem se a pohlédla na něj. Ženské obličej se bortí. Mužské získávají na váze. „Máš váhu,“ řekla jsem. Otočil se a pohlédl na mě. „Kde?“ vyděsil se. „Ha – ha – ha,“ já na to.

„Odjíždím v sedm,“ vypnul televizi.

„Jdu psát.“ Objala jsem ho kolem krku a co nejvíc se na něj přitiskla, políbili jsme se, tvář jsem se otřela o jeho strniště. „Nebude to na dlouho.“

Vešla jsem k sobě do pracovny, zakopla o něco na podlaze, opatrně se došoupala ke stolní lampičce a rozsvítila. Počítač blikal. Na stole stála sklenice zteplalé vody, lokla jsem si, potom jsem šla pustit hudbu, vložila jsem do přehrávače cédéčko, které leželo volně na polici, neviděla jsem, co to je. Ozvalo se *Im wunder-schönen Monat Mai*, vypnula jsem to. Tohle můžu poslouchat jen nahlas a tak pozdě večer na to nikdo jiný nemá náladu.

Oživila jsem počítač, sáhla po knize a odložila ji. Klikla jsem na myš a otevřela soubor; ani otevřený nebyl, poslední změna byla stará dva dny a to jsem jen opravovala čárky. Stejně dobře jsem mohla jít do postele.

Možná ještě nespál. Dala se do mě zima, z podlahy jsem sebrala mikinu, natáhla si ji přes hlavu a pustila se do čtení. Pak jsem psala.

Stávalo se to opravdu vzácně, ale zapomněla jsem na čas, text mě pohltil. Uplynuly hodiny. Když jsem vzhledla, měla jsem strnulou šíji. Vstala jsem a otevřela okno, světlo bylo šedé a fjord měl neskutečnou barvu. Na střeše altánku seděl kos a zpíval. Bylo to nejkrásnější jarní ráno, jenže když člověk celou noc nespí, má ztuhlé tělo a hlavu napěchovanou k prasknutí a zároveň docela prázdnou, je všechno špatně.

Přemítala jsem, a ani to se mi nepodobalo, jak popsat fjord v onom konkrétním okamžiku. Vycházelo slunce a voda co chvíli měnila barvu.

Hallanda jsem budít nechtěla, stejně měl co nevidět vstávat. Šla jsem se vyčurat a s dekou se sesula v obýváku na gauč. Probudila jsem se a bylo mi jasné, že mě vyrušil nějaký zvuk. Ale jaký? Zůstala ve mně ozvěna něčeho hodně hlasitého. Posadila jsem se, sáhla si na vlasy, pohyb, který znám z filmů, vzpomatovala jsem se a stiskla deku na kolenou. Měla jsem strach? Asi nemůžu s jistotou tvrdit, že jsem se bála, to by taky bylo šílené a prorocké, ale každopádně si vybavuju lehkou úzkost, znepokojení, něco se stalo. Že by to byly dveře, když Halland odcházel?

Cestou do koupelny jsem nahlédla do ložnice, postel byla prázdná. Takže už odjel.

Ve sprše jsem si uvědomila, že jsem na chodbě zahlédla jeho bundu a aktovku. Tak tedy neodjel. Vypnula jsem vodu a zavolala na něj. Neodpověděl, ale to už jsem zneklidněla, utřela jsem se a cestou z koupelny se omotala osuškou. Někoho jsem zahlédla skrz mléčné sklo ve vchodových dveřích, napadlo mě, že tam stojí on, a zrovna když jsem se chystala otevřít, zazvonil zvonek. „Okamžik!“ křikla jsem a letěla do ložnice, od-

hodila jsem osušku, popadla Hallandův župan a cestou ke dveřím si ho oblékla.

Otevřela jsem. Stál tam nějaký zmatený člověk.

„Jménem zákona!“ vyštěkl a hlas se mu zlomil. Zvedl ruku. „Je 7:47, jste zadržena... Ne –.“ Zalapal po dechu.

Nevěřila jsem svým uším. Vtom jsem ho poznala. Neznala jsem ho, ale poznala jsem ho, každé ráno parkoval před policejní stanicí naproti. Jednou jsem si tam byla prodloužit pas, jinak nic. Nevěděla jsem, jestli tam dělá úředníka nebo jestli je policajt, nikdy mě to nezajímalo, ani teď ne. Nesmála jsem se, protože legraci si zjevně nedělal, byl úplně bez sebe, vypadal vyděšeně. Pak to vzal od začátku: „Jste žena Hallanda Roeho?“

„Ano!“ odpověděla jsem.

„Jste zadržaná. Zatýkám vás za vraždu Hallanda...“ Nahrbil se, byl opravdu nepříjemně zadýchaný.

Prošla jsem kolem něj ven na studené dlažební kostky, na náměstíčko a rozhlédla se. Na druhém konci prostranství jsem zaznamenala shluk lidí. V dálce jsem slyšela houkačku.

„Co se stalo?“ zeptala jsem se.

Na schody vedlejšího domu vyšla Inger. „Co se stalo, Bjørne?“ zeptala se toho muže. „Zastřelili Hallanda Roeho!“ zasyčel a ukázal na druhou stranu náměstí. Pak obrátil ukazovák na mě: „To ona ho...“

Rozběhla jsem se. „Zadržte ji!“ vykřikl ten pitomec a utíkal za mnou. Ale já se přece běžela podívat, co se stalo, já nikam neutíkala. Absurdní nebylo tvrzení, že jsem někoho zastřelila, ale že zastřelili Hallanda. Vůbec jsem tomu nevěřila. Do chvíle, než jsem ho uviděla.

„Jestli odejdeš,“ řekl mi manžel tehdy před deseti lety, „Abby už nikdy neuvidíš.“ „O tom nerozhoduješ ty!“

odsekla jsem. Slyšela jsem, že mám řezavý hlas, a zarazilo mě to. Abby bylo čtrnáct, mohla už se přece rozhodnout sama. Mohla a také se rozhodla. Budťo ji znal lépe než já, což je pravděpodobné, nebo ji ovlivnil, což je také pravděpodobné. Od té doby jsem ji viděla jen několikrát, naposledy už před drahnou dobou. Byla paličatá. Měla jsem malé album s jejími fotografiemi, teď už pěkně odrbané.

Ale moc dobře jsem věděla, že tahle moje sentimentalita nic nestojí. Opovrhovala mnou, což já taky, když jsem o tom začala přemýšlet, a tak jsem o tom nepřemýšlela. Například jsem takřka přestala pít, a to záhy poté, co jsem se od nich odstěhovala. Každopádně jsem se už neopíjela. Když jsem v opici párkrát kvůli Abby bulela a mlhavě tušila Hallandovo znechucení, že už nemyslím jen na něj, ale v jednom kuse i na svou dceru, rozhodla jsem se, že zůstanu u jednoho piva, u jedné sklenice vína. Proti tomu nic nenamítal, hlavně že jsem byla bezezbytku pohlcená jím, a to jsem byla. Nemusel to říkat nahlas, lapala jsem všechny jeho drobné signály. Navíc kdybych jím pohlcená nebyla, bylo by to všechno úplně zbytečné. Ještě zbytečnější.

Ztuhla jsem. Stála jsem opodál a dívala se na Hallandovo těžké tělo, na obličej na dlažbě, na jedno zpola otevřené oko, na široká ústa s tenkými rty, na dozadu sčesané bílé vlasy, na černou vázanku, na bílou košili s krvavou skvrnou. Váha.

Abby, blesklo mi hlavou.

Dlažba se v ranním světle leskla, byla mokrá. Náměstíčko jindy zelo prázdnotou, teď se to tu hemžilo lidmi, na žlutých a bílých fasádách domů už kvetlo několik růží.

„To je její muž,“ zaslechla jsem někoho, ukročili stranou a dělali mi místo, ale já už viděla dost. Cítila jsem,

jak na mě zírají. Něco mi našeptávalo, ať se na jeho tělo vrhnu a hlasitě se rozeštkám, ale celé to bylo strašlivě mlhavé a neskutečné, a kdybych se chovala teatrálně, pevnějších obrysů by to nenabylo. Místo toho jsem pozpátku ustupovala, nakonec jsem se otočila a po le-
dových chodidlech se vracela k domu. Dveře byly ještě otevřené a ve chvíli, kdy jsem vzala za kliku, jsem se rozklepala. Sotva jsem za sebou zavřela, klesla jsem na podlahu předsíně, stočila se do klubíčka a hlasitě se roz-
plakala. Ale hlavou mi nešlo: Hallande, ó, Hallande – ale zase, jako před chvilkou na náměstí: Abby! Musím zavolat Abby!

2

Otec byl znepokojený. Přimhouřil oči. Krátkozrakost? Ne, tak mžoural Vilém Tell, když napínal luk a mířil na svého syna pod jabloní.

SMUTEK BELGIE Hugo Claus

Pozdvižení tam venku jsem dobře slyšela, ale bylo mi to jedno. Vstala jsem ze země a zamířila k telefonu na svém psacím stole, matčino číslo jsem měla uložené v paměti přístroje, ačkoli jsem jí volala opravdu výjimečně. Zato jsem byla varovaná, když volala ona, nicméně to se stávalo stejně vzácně. Byla zaskočená. I proto, že jsem telefonovala tak brzy a probudila ji. „Stalo se něco?“ vyhrkla. A já se zarazila. Na otázku jsem neodpověděla: „Mami! Dej mi číslo na Abby. Musím s ní mluvit, je to strašně důležité!“

„Jistěže je to důležité,“ pronesla. „Už od chvíle, kdy ses na ni vykašlala. Ale proč zrovna teď, uprostřed noci?“

„Prosím tě, jaká noc! Já jsem dávno vzhůru,“ řekla jsem. „Tak dáš mi to číslo?“

Slyšela jsem, že ještě leží v posteli, kolem sebe měla peřiny. „To bych vážně nerada,“ odtušila. „Ale můžu ti slíbit, že až otevřu oči, tak jí zatelefonuju a vyřídím jí, že jsi volala. Třeba se ti ozve!“

„Proboha, ale to ona nikdy neudělá!“ vyrazila jsem ze sebe v zoufalství.

„Mimochodem...“ její hlas jako by se probouzel, „už asi týden se ti chystám volat, poněvadž s tebou někdo chce mluvit.“

„Kdo?“

„Děda.“

„Děda že se mnou chce mluvit?“ Srdce mi bušilo, jeho tlukot se mi rozléhal v uších. „Proč? Myslím, proč mi teda nezavolá.“

„Chce, abys ho navštívila.“

„Opravdu? Proč ti trvalo týden, než jsi mi to řekla? Vždyť je to důležitý!“

„Takže ho navštívíš?“ zeptala se.

„No jasně! Cos myslela? Neviděla jsem ho celou věčnost, to víš, že za ním pojedu. Proč se mnou najednou chce mluvit?“

„Je nemocný.“ Odmlčela se. Já taky.

„Jsi tam?“ ozvala se.

„Jo. Jak je to vážné? Co mu je?“

„Je v nemocnici v Readingu, umírá.“

„Jak jako umírá?“ Zvýšila jsem hlas, zrychlil se mi dech a někdo zazvonil.

„Máš návštěvu,“ pronesla máma.

„Ne.“

„Přece to slyším, někdo u tebe zvoní,“ trvala na svém.

„Jo. Zavolám za chvíli.“ Zavěsila jsem.

Děda. Zírala jsem na telefon a na notebook na psacím stole. Otevřela jsem ho a chtěla ho zapnout, jenže se znovu rozezvučel zvonek.

Venku stál vysoký tmavovlasý muž a oznamoval, že je od policie. Za ním se objevil nějaký postarší pán, pokývali na mě, ve tváři zkroušený výraz. Chtěli jít dál.

„Ještě jsem se nestačila obléct,“ řekla jsem a nehnula se z místa. „Ani nasnídat.“

„Nemám udělat kafe, až se budete oblíkat?“ zeptal se ten dlouhán. „Nebo čaj? Chcete čaj?“

Ukázala jsem přes pokoj na dveře do kuchyně, šla jsem do ložnice a zavřela za sebou. Na posteli ležela moje mokrá osuška. Zvedla jsem ji. Posadila jsem se na kraj postele a podívala se na telefon na stěně. Stiskla jsem pětku, pod kterou jsem měla uloženou mámu.

„Tak brzo?“ zeptala se.

„Co je s dědou?“

„Co by bylo, je mu šestadevadesát, má rakovinu žaludku, je na tom mizerně, ale chce tě vidět.“

„Proč jsi mi to nedala vědět hned? To bys mi to vůbec neřekla, kdybych ti dneska nezavolala?“

„Kdo to u tebe zvonil?“ zeptala se.

„Mami, může umřít hned? Mám sebou hodit? Ty už jsi za ním byla?“

„Já bych to neodkládala.“

„Myslíš, že mu můžu zavolat?“

„To netuším. Nechceš tam zaletět?“

„Jo. Ne. Já nevím. Něco se tu stalo. Volala jsi Abby?“

„Ještě jsem se ani neoblékla! Potom jí zavolám. Potom! Prosím tě, co se stalo?“

Uviděla jsem se v zrcadle. V Hallandově šedivém županu jsem se ztrácela, vlasy jsem měla mokré, z hlavy mi trčely jako roští. Můj pohled byl cizí. Na zdi nad mou stranou postele visely dvě fotografie v černých rámečcích. Nezvykle osobní prvek v domě. Doopravdy k nalezení jsem byla jen ve své pracovně. Tyhle dvě fotky zachycovaly dědu a Abby. Když jsem ji opustila, bylo jí čtrnáct, ale tady je jí sedm, bezzubá a hloubavá, vítr jí zvedá sluncem vybělené vlasy. On sedí v lehátku a na hlavě má slaměný klobouk. „Dědo!“ řekla jsem. „Aspoň zavolat mu musím!“ Rozbrečela jsem se.

„Proč ho nemůžeš navštívit?“ chtěla vědět máma.

„Halland je mrtvý,“ řekla jsem a honem zavěsila. Hrabala jsem v hromadě šatů na židli a vyšťrachala dlouhé kalhoty a triko.

Někdo zaklepal na dveře. „Vstupte!“ řekla jsem a kartáčem si projela vlasy. Dovnitř nahlédl ten dlouhán.

„Je v domě kromě vás ještě někdo?“ zeptal se.

„Ne! Já jsem telefonovala.“

„S kým?“

„Do toho vám nic není!“ řekla jsem. „Se svou matkou.“ Hlas se mi opět zlomil. „Promiňte! To jen že... to jen...“ už jsem se nedokázala ovládnout, rychle jsem si dala ruce před obličej. Takhle mě nesmí vidět. Úplně cizí člověk. „Promiňte, ale já...“

„Pojďte si dát kafe,“ řekl.

Šla jsem za ním do vlastního obývacího pokoje, který vypadal divně. Brečela jsem, i když jsem brala deku z pohovky a začala ji skládat. Zazvonil telefon. „Toho si nevšímejte,“ řekla jsem. „To je moje máma. Právě jsem s ní domluvila, říkala, že mi umírá děda, její táta, já...“ Vzlykala jsem a musela jsem se posadit. „Neviděla jsem ho roky a on teď umírá!“

Podívali se na sebe, pak na mě a zase na sebe. Zvedla jsem se, zamířila jsem k lince pro kuchyňské ubrousky a vysmrkala se.

„Asi víte, proč tu jsme?“ začal ten starší.

Neodpověděla jsem, ale přikývla. „Viděla jsem ho venku.“

„Hallanda Roeho někdo zastřelil, je mrtvý. Vy jste Bess?“

Přikývla jsem.

„Tedy jeho manželka?“

„Nejsme svoji,“ řekla jsem a rozhlédla se po pokoji. „Ale už tu spolu bydlíme deset let. Ten dům patří Hallandovi. To mě už zase chcete zatknout?“

„Zatknout?“

„Byl tu nějaký člověk... jmenuje se Bjørn. Tvrdil, že jsem Hallanda zastřelila já.“

„A zastřelila?“

Neodpověděla jsem, jen jsem se zase rozbřečela a nevěděla proč. Kvůli dědovi i Hallandovi i Abby najednou. Kvůli té své cílevědomé energii, vždyť to bylo úplně šílené. Za každou cenu zavolat Abby, jako by to byl můj životní cíl, můj nejdůležitější životní úkol. Teď jsem to vůbec nechápala.

Probudil mě výstřel. O to šlo. Vysvětlili mi, že Hallanda někdo zastřelil, že je mrtvý. Bjørn, což nebyl policista, jak jsem si myslela, nýbrž školník ze základní školy dole na náměstí, viděl, jak Hallanda někdo zasáhl a on upadl. Měl dojem, že ho slyšel říct: „Zastřelila mě manželka.“

Tohle mi vysvětlovali. A pak se na mě dívali tím svým posmutnělým pohledem. Jenže mně to vůbec nedošlo. Nedošlo mi, že čekají na vysvětlení, ale nemohla jsem jim vysvětlit nic, vůbec mě nenapadlo, že s tím mám něco společného. Nedošlo mi, že vlastně chtějí zjistit, jestli jsem ho nemohla zastřelit já. Třeba. Nic víc neřekli, takže teď jen hádám. Ale že něco povím, na to čekali, to jsem pochopila. Tak jsem se zeptala: „Můžu ho vidět?“

Prý ano, později.

Už jsem nebrečela. Lokla jsem si kávy, použil presovač, který nikdy nepoužíváme. Konvice byla určitě zaprášená, jestlipak ji předtím umyl? Vtom jsem si všimla, že na mě mluví ten tmavovlasý. Podívala jsem se na něj.

„Jakže se to jmenujete?“ přerušila jsem ho.

„Funder.“

„Funder,“ opakovala jsem.

„Má Halland rodinu, rodiče, sourozence – děti?“ dotázal se.

„Ne...“ řekla jsem, chvíli jsem váhala, přemýšlela. „To je komplikované. Ale jsou mrtví, myslím. Se sestrou už podle všeho vůbec nebyl v kontaktu, když umřela.“

„Byl Halland ženatý, když vás potkal?“

„Proč se na to ptáte?“ zeptala jsem se. „Ne.“

Vypadal zklamaně.

„To pak ale nemohl říct, že ho zastřelila manželka. Co přesně řekl, nemohl se ten Bjørn přeslechnout? Jak to, že neviděl, kdo ho zastřelil?“ řekla jsem.

„Střílelo se loveckou puškou.“

„Jak to víte?“

„Podle zvuku výstřelu, navíc je to jasný i podle střelný rány. A zastřelili ho z velký vzdálenosti. Bjørn to neviděl, ani Halland toho střelce neviděl.“

„Ale tak proč? Proč to teda říkal?“

„Ano, proč?“ zopakoval Funder. „Máte vy nebo Halland loveckou pušku?“

Ne, žádné zbraně nemáme.

Ne, já Hallanda nezastřelila.

Ne, od včerejšího večera jsem ho neviděla.

Ne, nedokážu si představit, že by Hallanda někdo zavraždil. Žádní nepřátelé, něco takového existuje jen ve filmu. Zastřelí vás také jenom ve filmu. A co vím o Hallandově životě mimo tento dům?

„Chceš-li trýzeň, žal obejít, na světě nic rád nesmíš mít,“ řekla jsem.

Muži zákona zvedli hlavu a podívali se na mě.

„Ludvig Bødtcher?“ dodala jsem.

3

*Svářely se ve mně dva pocity, na to si dobře vzpomínám, mně
vždycky nejvíc utkví protichůdné pocity.*

NAŽIVU Christa Wolfová

Chtěli vidět naše auto, dala jsem jim svůj klíč z háčku v kuchyni. Na chodbě jsem ukázala na Hallandovu bundu. Stála tam i jeho aktovka. Sáhli do kapes u bundy, otevřeli aktovku a postavili ji nazpátek.

V autě nic nebylo. V kufru prázdná umělohmotná bedna, ta tam stála vždycky, Hallandovy holínky, jeho atlas ptáků, na zadním sedadle deka, v palubní přihrádce automapa, baterka a malý dalekohled. „Ale on dneska v autě nebyl,“ řekla jsem. Nevěděla jsem to jistě, ale jinak to být nemohlo.

Odešli a já si lehla na podlahu v pokoji. Jinde jsem nevydržela, veškerý nábytek působil nepatřičně. Ležela jsem tam, čekala, byla jsem prázdná, neodvažovala jsem se myslet, ale myšlenky stíhaly jedna druhou, pak bylo zase ticho, pusto, bylo mi zle a chtělo se mi spát, ale jen jsem tupě zírala. U stropu visí pavučina, konstatovala jsem, to bylo to nejkonstruktivnější, co se v mé hlavě událo, ale konstruktivní to stejně nebylo, jelikož jsem se nezvedla a nesmetla ji. Také mě napadlo, že musím najít nějakou Hallandovu fotku z dětství. Vě-

děla jsem, že tu někde jsou, kromě jiného snímek, kde stojí vedle telátka. Vybavuju si, že když se na tu fotografii díval, použil slovo telátko. Přemítala jsem, kde ta fotka asi může být, v albu nebyla, tak kde tedy, kde měl Halland skrýše, jak to, že jsem o ní vůbec věděla, rekonstruovala jsem v duchu těch pár situací, kdy fotografii držel v ruce, zmizela jsem v nich, večere, pár hostů: fotka, smích. Snídaně v kuchyni, noviny, káva, dlouhé vlasy: sen, vyprávěný – a ta fotka. Co to měl za sen, co se Hallandovi zdálo, poslouchala jsem ho? Ale nezvedla jsem se a nešla ji hledat. Ležela jsem. Za pár hodin se vrátili a já jela s nimi. Cestou z města jsem stočeným okénkem slyšela skřivana, naplnil mě náhlou radostí a vzápětí zděšením z té radosti, nic jsem neříkala, i oni mlčeli.

Halland ležel sám v holé místnosti, položili přes něj plátno, byl si podobný a zároveň vypadal jako úplně cizí člověk. Stejně jako předtím. Zнала jsem ho a neznala, byla jsem jeho a on byl můj, teď už ne. Nechali mě tam samotnou, opatrně jsem mu položila ruku na tvář, pohyb, který jsem dělala často, když vypadal smutně a já se ho neodvažovala zeptat, jestli je smutný nebo jestli ho něco bolí.

„Hallande,“ zašeptala jsem, „telátko!“ To slovo jsem v životě nevyslovila, proč ze mě vypadlo teď? Halland, jeho hladká kůže, jak tam tak ležel, hotový indiánský náčelník, chyběla mu jen čelenka z peří. Přitiskla jsem mu rty na čelo, skoro jsem se neodvažovala, ale udělala jsem to. Nebyl to polibek, bylo to cosi, co jsem udělala, protože jsem se bála to neudělat.

Funder mě zavedl do místnosti, která vypadala zpola jako kancelář, zpola jako čekárna. „Domů vás pak hodíme,“ ujistil mě, „ale nejdřív na vás mám pár otázek. Měl Halland mobil?“

„Ano. Modrý,“ zamrazilo mě.

„Víte, kde je?“

„Možná v kapse u košile?“ nadhodila jsem. „Jestli ho neměl v bundě nebo v aktovce, tak nevím. Můžu se po něm podívat –“

„Dejte nám vědět, jestli ho najdete, ale my se stejně ještě zastavíme. A pak je tu tohle: jeho klíčky od auta a ještě několik dalších...“ Položil klíče na stůl, ty od auta i přívěsek – malou Eiffelovku s klíčem od domu – a pak ještě třetí svazek, jednoduchý kovový kroužek, který jsem nikdy předtím neviděla, visel na něm jeden bezpečnostní klíč a jeden obyčejný. „Nevíte, od čeho jsou?“

Ukázala jsem: „Tyhle neznám. Kde byly?“

„V kapse u kalhot. Měl tam i tohle.“ Byla to malá dolarovka, nosil v ní řidičák a platební kartu. „Není to k němu do práce?“

„On má kancelář doma.“

„Máte chatu nebo nějaký byt?“

Zavrtěla jsem hlavou, protože o těch klíčích jsem neměla nejmenší tušení. Navíc jsem byla příšerně unavená a všechno mi bylo jedno. Funder stejně musel zpátky, tak mě odvezl. Usínala jsem, on mi však hodlal udělovat rady. „Už to hlásili ve zprávách, přijedou novináři, ale nemusíte se s nimi bavit.“

To by mě ani ve snu nenapadlo, proč bych to dělala? Kladl mi na srdce, ať teď nejsem sama, a já vesele zalhala, že požádám Inger, ať zajde na návštěvu.

„Musí to být někdo, kdo vám nepoleze na nervy,“ řekl. Zjevně se s Inger už setkal.

„Já jsem nejradši sama, jsem na to zvyklá. Halland hodně cestuje a já nemám nikoho, s kým bych –“

„Ale on je mrtvý, zabili ho, to vyvolává neklid, je to mimořádná situace, sama nevíte, jak na tom jste. Zatím.“

„To nevíte ani vy! Chci být sama. Já vlastně lidi... nemám ráda.“

Vysadil mě. Dole na náměstí stál přenosový vůz. Pospíchala jsem dovnitř a za vším zavřela dveře. Zamířila jsem k psacímu stolu a otevřela notebook.

Jeden z těch sedmatřiceti mailů nesl nadpis *Můj milovaný muž* – moje oči ho zaregistrovaly jako první, otevřela jsem ho a přečetla si celý předmět: *Můj milovaný muž – charakteristika osoby*. Samozřejmě šlo o mou vlastní povídku: *Právě rozebírám vaši povídku „Můj milovaný muž“, která je mimochodem podle mého názoru mistrně napsaná. Jistě máte spoustu jiné práce, ale přesto bych se vás chtěl zeptat, jestli byste mi nemohla napsat pár řádek o jednotlivých postavách.*

Předem děkuji.

Spoustu jiné práce. Otevřela jsem další takový, co-pak budou maturity?

Právě jsem přečetla Vaši povídku „Fjord“, protože ji chci použít ve své práci, kde srovnávám několik různých děl. Při té příležitosti jsem si říkala, jestli byste ji nemohla komentovat z vlastního úhlu pohledu. Něco o tom, co se za ní skrývá a jak byste ji popsala. Něco jiného je analyzovat nějakou povídku cizíma očima, a něco jiného je spisovatelův vlastní pohled. Byla bych Vám moc vděčná, kdybyste měla chuť a čas mi stručně odpovědět. Jistě máte mnoho jiné důležité práce, takže pochopím, pokud mi na tento mail neodpovíte.

Zpravidla mi to připadalo dojemné. V životě se nestalo, že bych neodpověděla, a tak jsem se do toho hned pustila. Stačila jsem najít jednu starou odpověď a chystala se ji poupravit, najednou jsem ale musela v půlce pohybu ustat, spustit ruce, položit je do klína a zavřít oči. Mnohokrát v životě jsem měla schůzku, přednášku, čtení nebo jednání a v hrůze mě napadlo: Co když je Halland nemocný nebo mrtvý, co když si zlomím nohu, co když se zničehonic objeví Abby? Vždycky jsem se události a katastrofy pokoušela gradovat, seřadit je podle důležitosti, jak moc by muselo jít do tuhého,

abych něco zrušila. Teď byl můj muž mrtvý. A já odpovídala na lhotejné maily. Ty dva jsem vymazala s vědomím, že je klidně můžu znovu najít. Pak jsem otevřela ty, které měly v předmětu HALLAND. Bylo jich několik. Od mé sestřenice, od mého nakladatele, od kolegů, i těch vzdálených. Byli v šoku a soucítili se mnou, dopisy jsem jen přelétla očima, obsah jsem pochytila, ale pozorně jsem je nečetla. Vážnost situace pochopili lépe než já, rychleji než já. Proč mi ani jeden nezavola-
l? Zvedla jsem telefon, abych se ujistila, že funguje. Ve sluchátku bylo absolutní ticho. Zavěsila jsem a ještě několikrát sluchátko zvedla, bylo němé. Najednou se kolem mě ochladilo, zachvěla jsem se a uvažovala, co podniknu, jako by se stalo neštěstí. Kde jsem měla mobil? Zatáhla jsem za drát a všimla si, že zástrčka leží volně na zemi. Sama jsem asi měla někomu zavolat, co se stalo, ale netušila jsem komu. V předmětu jednoho mailu stálo: PŘIPOMENUTÍ. Za pár týdnů jsem měla mít přednášku v jedné knihovně v Jutsku, posílali mi informace, kdy a kam se mám dostavit. Jestlipak slyšeli rádio? Jestlipak věděli, že mi za úsvitu někdo zastřelil muže? Stěží. Bylo mi to jedno. Teď jsem jim odpovídat nechtěla. To jsem snad na záznamník měla nahrát vzkaz: Zavraždili mi muže? Vypnula jsem notebook. Bylo ticho. Tady jsem dnes v noci psala. Co jsem psala? Teď jsem na to nechtěla myslet, a možná už nikdy, bylo to vzdálené a bylo mi to jedno. Podívala jsem se na fjord, na vodě se třpytilo slunce, hladina vrhala odlesky, prýštilo z ní světlo.

4

Když se člověk rodí, udělají všichni krok vzad, když umírá, všichni se hrnou podívat.

ESEJE Montaigne

Nemocničnímu personálu v Readingu bylo ukradené, jestli si promluví s dědou nebo ne. Když jsem čekala, a to hned několikrát, až mě přepojí, přemítala jsem, jestli přece jen nemůžu do té Anglie zaletět a večer se vrátit, to by koneckonců šlo. Ačkoli byl Halland mrtvý, odletět do Anglie mi přece nikdo nezakázal. Zkoušela jsem si dědu představit. Scvrknul se, jak se to starým lidem stává, a stonavým zvlášť? Měl ten divoký pohled, který jsem zahlédla v očích několika vážně nemocných, kteří zakrátko potom zemřeli? Objala bych ho, poznal by mě, měl by dost sil, aby mi vynadal nebo aby mi odpustil? Proč mě chtěl vidět? Protože umíral. Ale chtěl to kvůli mně, nebo kvůli sobě? Vůbec jsem na tu návštěvu neměla odvalu. Pak se ve sluchátku ozvala zdravotní sestra.

„Byla jsem za Julianem, chce s vámi mluvit. Máme tu telefon, který mu můžeme přivést k posteli. Já vám teď nadiktuji číslo a za deset minut zavolejte.“

Zpola jsem se zvedla a chystala se zavolat na Hallanda, a zase jsem se posadila, zahanbeně, jako by mě

někdo přistihl při něčem trapném. Přimhouřila jsem oči. Moje sestřenice se vdala, když jsem byla v pubertě. Hodně mě to zajímalo a všechno jsem dychtivě hltala, zejména dědův projev na svatbě: „Slunce ať nezapadá nad vaším hněvem,“ radil novomanželům. Říkala jsem si, že to zní moc krásně a správně, a rozhodla jsem se, že se tím budu řídit i já, až budu vdaná. Zato máti to rozlítilo: „Celý dny dokázal mlčet kvůli sebemenší prkotině, která mu nešla pod nos. Není divu, že se máma rozhodla umřít tak brzo!“ Se mnou nemluvil už deset let. Nikdy jsem úplně nepochopila, jestli to bylo kvůli Abby, nebo protože lidi se podle jeho názoru nemají rozvádět. Ať se děje co se děje. Když jsem byla malá, nosil mě na rukou. Teď jsem mu posílala dopisy, a on na ně neodpovídal. A první roky jsem si vedle něj sedala na rodinných oslavách. Vždycky vstal a odkráčel na druhý konec místnosti. Bez Abby rodinné sešlosti stejně neměly smysl a většina lidí chtěla spíš vidět Abby než mě. A tak to i dopadlo. Oni se vyhýbali mně, já se vyhýbala jim.

Schválně jsem nepřemýšlela o tom, co mu řeknu, věděla jsem, že bych pak s ním nemohla mluvit už vůbec. Jeho hlas mi nepřipadal nemocný ani zesláblý, ohlásil se: „Haló?“

„Dědo, tady je Bess,“ řekla jsem.

„Díky, holčičko.“

„Máma říkala, že se mnou chceš mluvit...“

„Jo. Nejradši bych tě viděl, pořádně viděl.“

„Ráda za tebou přijedu, ale něco se stalo... Hallandovi... mému muži. Jak ti je?“

„Špatně, holčičko.“

„Nad postelí mi visí tvoje fotka,“ řekla jsem. „Víš, ta s tím slamákem, na lehátku. Dívám se na ni každý večer.“

„Udělal jsem blbost, holčičko.“ Když jsem byla malá, holčičko mi neříkal. „Když my máme Abby všichni tak rádi, proto to všechno...“

Teď na něm nemoc přece jen byla znát.

„Ale moc rád tě slyším,“ řekl.

„Je ze mě praděda!“ vyrazil ze sebe. „Věděla jsi to?“

„Jo jo, už jsem Sofinku viděla.“

„Víš...“ protáhl se nebo se pohnul, „kolik lidí bylo u porodu?“

To jsem věděla. Dcera mojí sestřenice čili rodička a pak její muž, její matka a její sestra.

„Tři diváci!“ Zakašlal. „A já tvrdnu tady! Bydlíte všichni tak strašně daleko, stojí to za vyliž!“

„Dědo, hned jak to půjde, přijedu za tebou do Anglie!“

„Jo jo, holčičko,“ řekl. „Měj se.“

Zachrastilo to, jako by mu vypadlo sluchátko. Chvilí jsem čekala a poslouchala, spojení se nepřerušilo, ale už se nic nestalo, neslyšela jsem ho, jen nějaký šum a zřejmě kroky na chodbě. Tak jsem zavěsila. Nebrečela jsem. Dívala jsem se na telefon. Pak z okna na fjord. Tohle že mělo být ono?

Mohla bych zavolat Hallandovi a vyprávět mu to. Ne, nemohla. Ale jo, proč ne. Kde je jeho mobil, dokázala bych ho někde rozezvonit, v křoví, v autě, v kapse cizího člověka, muže s loveckou puškou? Zmáčkla jsem jedničku. Volaný účastník je nedostupný.

Teď mi nezbývalo než čekat, až zavolá Abby. Mohla jsem znovu zatelefonovat mámě, ale neměla jsem sílu s ní mluvit. Policajti říkali, že se tu možná ještě staví. A Halland. Šla jsem se podívat na chodbu, jestli tam pořád ještě stojí jeho aktovka. Stála a na háčku visela jeho bunda. Proč šel ven bez bundy, bez aktovky? Jeho velký dalekohled stál v okně v obýváku, žádný